

L'origen de la festa de Sant Jordi

L'origen de la tradició de Sant Jordi es remunta a la Fira dels Enamorats que se celebrava a Barcelona pels volts del segle XV.

Per al dia de Sant Jordi les dones que acudien a missa a la capella dedicada al sant que hi ha al Palau de la Generalitat rebien una rosa com a obsequi.

La senyera representa el patró de Catalunya. El color vermell de la flor és un símbol de la passió. L'espiga de blat està relacionada amb la fecunditat.

Biografia

Sant Jordi (Diòspolis, Palestina, v. 270 – Nicomèdia, Bitínic, 303). Militar romà i màrtir cristià. És considerat un parent de santa Nina. La seva popularitat en l'edat mitjana li ha portat a ser un dels sants més venerats en les diferents creences cristianes i fins i tot —en un fenomen de sincretisme— en el món musulmà.

De la vida del sant no se'n tenen dades històriques, solament referències en multitud de llibres, com són ara el palimpsest *Acta Sanctorum* (segle V), el *Georgslied* (segle IX) o els escrits de Iacopo da Varazze (*La Llegendà Àuria*, segle XIII).

La tradició catòlica el fa fill de Geronci, un oficial romà de Capadòcia destinat a Diòspolis, actual Lod (Israel). Allà, es casà amb una jove local, anomenada Policromia, i tingueren un fill, Georgius (en català, Jordi).

En arribar a la majoria d'edat, en Jordi s'allista a l'exèrcit romà, tot seguint els passos del seu pare. Quan tenia trenta anys, el destinaren a Nicomèdia i feu part de la guàrdia personal de l'emperador romà Dioclecià. El 303 l'emperador ordena una persecució contra els cristians, però en Jordi es nega a actuar. Interrogat, els comunica que és cristià.

Dioclecià ordena la tortura del traïdor; l'encadenen a una roda d'espases i posteriorment, el decapiten. La tradició comenta que l'esposa de l'emperador, Alexandra, i Atanasi, un sacerdot pagà, es convertiren al cristianisme tot veient l'exemple de Jordi, però poc després foren martiritzats.

El cos del màrtir Jordi fou traslladat a Diòspolis. Damunt la tomba, pocs anys després Constantí I hi feu edificar una església en honor seu, seguint consells d'Eusebi de Cesarea. El 494 fou santificat pel Papa Gelasi I.

Sant Jordi és el patró de diverses nacions i territoris, entre els quals hi ha Catalunya, Aragó, Càceres, Portugal, Anglaterra, Rússia, Grècia, Geòrgia, Bulgària, Etiòpia, etc. Segons el *Costumari Català* de Joan Amades, el fet que Sant Jordi sigui el patró dels cavallers es deu a l'ajut que va donar el sant al rei Pere I d'Aragó l'any 1096. Segons s'explica, l'esmentat rei va guanyar una batalla contra els sarraïns després que aquest invoqués el sant. Per agrair la gesta, el rei va nomenar-lo no només patró de la cavalleria, sinó també de la noblesa catalana.

La llegenda de Sant Jordi

A Catalunya, la festa es va generalitzar a meitat del segle XV i el seu patronatge de Catalunya ja s'esmenta a començament del mateix segle XV. **La història per la qual és conegut el sant arreu del món és per la mort que va provocar al drac que pretenia menjar-se una preciosa donzella.** Aquesta narració la va escriure Jacopo da Varazze al segle XII en la seva obra "La Llegendà Àuria". Aviat es va escampar per tot Europa fins arribar a tota la Corona d'Aragó.

Conta la llegenda que Sant Jordi era un soldat romà nascut al Pròxim Orient i és el gran protagonista d'una gran gesta cavalleresca que se situa a Líbia, però que la tradició catalana (*Costumari Català* de Joan Amades i *Les Tradicions religioses de Catalunya* d'Anna de Valldaura) creu esdevinguda a la població de Montblanc (Tarragona).

Diuen que assolava els voltants de la vila un drac ferotge i terrible, que posseïa les facultats de caminar, volar i nedar, i tenia l'alè pudent, fins al punt que des de molt lluny amb les seves alenades enverinava l'aire, i produïa la mort de tots els qui el respiraven. Era l'estrall dels ramats i de les persones i per tota aquella contrada regnava el terror més profund. Els habitants van pensar que si li donaven cada dia una persona que li serviria de presa, així no faria l'estrall a tort i a dret. De fet, la llegenda diu, que el sistema els va sortir d'allò més bé, però el que era realment complicat, era de trobar una persona que cada dia es deixés menjar per aquell monstre. Tot el veïnat va decidir doncs, de fer cada dia un sorteig entre tots els habitants de la vila i que aquell que destinés la sort seria lliurat a la "simpàtica" fera.

Així es va fer durant molt de temps i el monstre se'n devia sentir satisfet, ja que deixava de fer els estralls i malvestats que havia fet abans. Però... vet aquí que un dia, la sort va voler que la filla del rei fos la destinada. La princesa era jove, bella, prima... hi hagué ciutadans que es van oferir per reemplaçar-la, però el rei fou sever i inexorable, i amb el cor ple de dol, va dir que tant era la seva filla com la de qualsevol dels seus súbdits i s'avingué que fos sacrificada. La donzella va sortir de la ciutat i tota sola, s'encaminà cap al llac on residia la fera, mentre tot el veïnat, desconsolat i afligit, mirava des de la muralla com se n'anava al sacrifici.

Però fou el cas que, quan va ésser un xic enllà de la muralla, se li presentà un jove cavaller, cavalcant un cavall blanc, i amb una armadura tota daurada i lluent. La donzella, tota preocupada, li digué que fugís ràpidament, ja que per allí rondava un monstre que així que el veiés se'l menjaria. El cavaller li digué que no temés, que no li havia de passar res, ni a ell ni a ella, ja que havia vingut expressament per combatre la fera i així alliberar del sacrifici de la princesa, com també a la vila de Montblanc. La fera, va sortir de cop i volta amb gran horror de la donzella i amb gran goig del cavaller. Aquest, amb un bon cop de llança el va malferir. El cavaller, que era Sant Jordi, lligà el monstre pel coll i la donà a la donzella perquè ella mateixa la portés a la ciutat, i la fera seguí tota mansa i atemorida. La llegenda explica fins i tot, que els habitants de la vila havien vist tota aquella gesta des de la muralla i que rebé amb els braços oberts a la donzella i el cavaller. A la plaça major de la vila, els vilatans van acabar de rematar aquell ferotge animal.

Es diu que el rei va voler casar la seva filla amb Sant Jordi, però que aquest li va replicar dient que no la mereixia i que la seva visita en aquella vila era perquè havia tingut una revelació divina sobre la necessitat urgent de salvar aquella vila del monstre. Recomanà al rei i als seus vassalls que fossin bons cristians i que honressin i veneressin Déu tal com mereixia. Desaparegué misteriosament tal com havia vingut.

La diada de Sant Jordi

El 23 d'abril de 1616, segons diferents calendaris, van morir tres grans escriptors de la literatura universal: Miguel de Cervantes (que va morir el 22 d'abril segons el calendari gregorià però va ser enterrat el dia 23 d'abril), William Shakespeare (segons el calendari julià) i Garcilaso de la Vega (segons el calendari inca). També coincideix amb la data de la mort de Josep Pla (1981). L'any 1995, a París, es va celebrar la Conferència general de la UNESCO on es va aprovar el 23 d'abril com el "Dia Internacional del Llibre i del dret d'autor". Tradicionalment, a Catalunya, la diada de Sant Jordi és el dia dels enamorats i és costum que les parelles es regalin una rosa i un llibre. També, la diada té un caire reivindicatiu de la cultura catalana i molts balcons s'engalanen amb la senyera catalana. Aquesta tradició va ser un dels arguments utilitzats per la UNESCO en la Conferència general celebrada a París, l'any 1995, per declarar el 23 d'abril com el Dia Internacional del Llibre. La primera vegada que a Espanya es va celebrar aquest dia va ser el 7 d'octubre de 1926 per commemorar el naixement de Miguel de Cervantes. La idea original va ser de l'escriptor Vicent Clavel Andrés, que, l'any 1925, la va proposar a la Cambra Oficial del Llibre de Barcelona. Poc després, al 1930, es va instaurar definitivament la data del 23 d'abril com a Dia del Llibre per la seva coincidència amb la mort de Cervantes i el naixement o mort d'altres il·lustres escriptors internacionals abans esmentats. A Espanya es té present aquesta data per fer l'entrega anual dels Premis Cervantes, el major guardó relacionat amb autors hispans.

A tot Barcelona es venen llibres i roses, però és a La Rambla on l'esdeveniment arriba a la seva màxima expressió. A les parades habituals de La Rambla se n'afegeixen de temporals. És tradicional promoure la venda de llibres amb signatures dels autors i fent un descompte al preu de venda. Les llibreries properes a Plaça Catalunya estan plenes de gom a gom i obren fins i tot si és diumenge. Cal destacar l'ambient festiu que genera la diada en què es realitzen activitats a les biblioteques i concerts als carrers que s'afegeixen a l'atrafegada agenda cultural de la ciutat comtal.

Sant Jordi és una de les celebracions més boniques que un país pot tenir. Carrers, places i barris plens de gent, fent de l'espai públic un punt de trobada —i de retrobament— amb el nostre entorn més proper, regalant-nos roses i llibres, compartint somriures i alegries, i teixint complicitats que ens cohesionen i enforteixen com a societat.

Sant Jordi és una gran festa cívica, una gran festa ciutadana. La imatge de la vitalitat de la Catalunya sencera. És la festivitat dels catalans i catalanes que l'han viscut des de petits i d'aquells i aquelles que l'han descoberta i se l'han feta seva quan han arribat al país. És la festa en què tothom hi té el seu lloc i hi troba la seva manera de viure-la. És la suma d'aquella trama d'intangibles que ens caracteritzen i identifiquen, partint de la nostra diversitat i pluralitat, com un sol poble.

Molt bon Sant Jordi a tothom!

Activitat relacionada

Ara que ja coneixeu l'origen de la festa de Sant Jordi, **feu un breu resum de l'origen, la llegenda i la diada de Sant Jordi. Recordeu que el contingut mínim del resum ha de ser d'un mínim de 400 paraules. Teniu aquest full per fer-lo.**

L'origen de la llegenda i de la diada de Sant Jordi

La història per la qual és conegut el sant arreu del món és per la mort que va provocar al drac que pretenia menjar-se una preciosa donzella. Diuen que assolava els voltants de la vila un drac ferotge i terrible. Els habitants van pensar que si li donaven cada dia una persona que li serviria de presa, així no faria l'estrall a tort i a dret. Un dia, la sort va voler que la filla del rei fos la destinada. La princesa era jove, bella, prima... hi hagué ciutadans que es van oferir per reemplaçar-la, però el rei fou sever i inexorable. La donzella va sortir de la ciutat i s'encaminà cap al llac on residia la fera. Però fou el cas que, quan va ésser un xic enllà de la muralla, se li presentà un jove cavaller, cavalcant un cavall blanc, i amb una armadura tota daurada i lluent. El cavaller li digué que havia vingut expressament per combatre la fera i així alliberar del sacrifici de la princesa, com també a la vila de Montblanc. El cavaller, que era Sant Jordi, lligà el monstre pel coll i la donà a la donzella perquè ella mateixa la portés a la ciutat. Diu que el rei va voler casar la seva filla amb Sant Jordi, però desaparegué misteriosament tal com havia vingut.

El 23 d'abril de 1616, segons diferents calendaris, van morir tres grans escriptors de la literatura universal: Miguel de Cervantes (que va morir el 22 d'abril segons el calendari gregorià però va ser enterrat el dia 23 d'abril), William Shakespeare (segons el calendari julià) i Garcilaso de la Vega (segons el calendari inca). L'any 1995, a París, es va celebrar la Conferència general de la UNESCO on es va aprovar el 23 d'abril com el "Dia Internacional del Llibre i del dret d'autor". Tradicionalment, a Catalunya, la diada de Sant Jordi és el dia dels enamorats i és costum que les parelles es regalin una rosa i un llibre. El 1930 es va instaurar definitivament la data del 23 d'abril com a Dia del Llibre per la seva coincidència amb la mort de Cervantes i el naixement o mort d'altres il·lustres escriptors internacionals abans esmentats. A Espanya es té present aquesta data per fer l'entrega anual dels Premis Cervantes, el major guardó relacionat amb autors hispans. A tot Barcelona es venen llibres i roses, però és a La Rambla on l'esdeveniment arriba a la seva màxima expressió.